

(Данас 3.7.2010)

Европска унија је све даље од консензуса неопходног за наставак процеса проширења. Доказ за то је и недавна седница Савета министара ЕУ, на којој није било довољно политичке воље да се кандидатура Србије проследи Европској комисији.

Чињеница је да је изузетно негативан стицај спољашњих околности, економских и политичких, довео до ефекта драстичног "отврдњавања" става једног броја земаља чланица Уније када је реч о наставку проширења. Морамо тога бити свесни и припремити се на последице све вероватнијег усложњавања приступног процеса. Уколико замор ЕУ потраје, верујем да ће новостворени вакуум привући интересовање и других, а не само традиционално присутних Турске и Русије - истиче у интервјуу за Данас министар спољних послова Србије Вук Јеремић.

Шеф српске дипломатије наводи да би се мишљење Међународног суда правде о независности Косова могло очекивати током лета и поручује да Србија неће променити своју државну политику у вези косовског статуса зарад прагматичних разлога, иако би то "многи желели". Јеремић наглашава да неколико најмоћнијих земаља света улаже значајне напоре да до новог таласа признања Косова дође пре дебате о мишљењу МСПГ у Генералној скупштини УН и да је притисцима изложено око 40 држава.

Према доступним информацијама и проценама, када ће Међународни суд правде објавити мишљење о једнострано проглашеној независности Косова?

- По свему судећи, до тог тренутка није још остало много и не би требало да будемо изненађени уколико Суд проследи мишљење Генералној скупштини УН већ током лета. Што се нас тиче - што се пре то деси, то боље. Сви су већ превише времена и ресурса

потрошили на покушај наметања једнострано проглашене независности, који очигледно није донео очекиван резултат. Потребан је нови почетак.

Каква је стратегија званичног Београда за период пре и после одлуке МСП?

- Све док се не изборимо за нове преговоре, стратегија се неће мењати. Наставићемо да користимо сва правна, политичка и дипломатска средства у пружању отпора свим манифестацијама такозване независности. У томе ће посебну важност имати борба против нових признања и блокирање евентуалних покушаја учлањивања приштинских институција у међународне организације, у којима је чланство привилегија суверених држава.

Како би могао да гласи текст предлога резолуције коју ће Србија, након мишљена МСП, упутити ГС УН?

- На то питање је немогуће одговорити пре него што буде обелодањено правно мишљење које ће МСП проследити Генералној скупштини УН.

Хоће ли, након мишљена МСП, заиста бити отворен простор за директни дијалог Београда и Приштине о "практичним питањима", како то кажу неке западне дипломате? Има ли Србија ту неке своје услове?

- Зависи од тога каква ће резолуција бити усвојена у Генералној скупштини. Евентуална одлука највишег органа УН да позове стране да приступе решавању свих отворених питања путем преговора би томе могла отворити пут. Али да будемо потпуно искрени - не постоји ниједно отворено питање, ниједан једини проблем на КиМ који није директно или индиректно везан за питање статуса. Илузија је да се може преговарати о било чему ван тог контекста.

Да ли је део стратегије у вези одлуке МСП и ваше учестало давање "тврдих" изјава, попут оних да Србија "без обзира на све" никада и ни по коју цену неће променити политику у вези Косова? Каква је, дакле, ваша мотивација за учестало саопштавање

таквих ставова?

- Могу да претпоставим да званични ставови Србије нису музика за свачије уши. Жао ми је због тога, али ми ту немамо избора. Наша политика је заснована на Уставу и обавезујућим одлукама Народне скупштине и ужива снажну подршку огромне већине грађана наше земље. Да би икада дошли у прилику да постигнемо решење за овај сложен проблем, од пресудне је важности да се добро разумемо. Многи би желели да верују да ће се до решења доћи тако што ће Србија пре или касније из прагматичних разлога одустати од своје политике према једнострано проглашеној независности. Међутим, то напросто није истина и тога би сви требало да буду свесни. На жалост, има оних који својим саговорницима из иностранства говоре другачије, стварајући им искривљену слику реалности. Тиме не чине услугу ни својој земљи, ни тим саговорницима.

Шта за то време раде Приштина и њени савезници? Постоји ли опасност од таласа признања Косова пре и непосредне после мишљења МСП?

- Дипломатска активност усмерена ка потврђивању косовске "независности" никада није била агилнија и свеобухватнија. Неколико најмоћнијих земаља света улаже значајне напоре да до новог таласа признања дође пре него што пред очима светске јавности започне дебата о мишљењу МСП у Генералној скупштини. До овога тренутка смо са поузданошћу идентификовали око 40 земаља које су изложене притисцима да одустану од своје досадашње принципијелне подршке Србији.

Какви се методи притисака при том користе?

- О томе заиста не бих у јавности, али судећи по неким директним сведочењима, много "аргумената" је у игри.

Поједине западне дипломате све чешће упозоравају да Београд не треба да потенцира косовско питање, да не би требало да инсистира на новим преговорима о статусу и слично. Како то оцењујете?

- Не постоји ниједна мирољубива, демократска и достојанствена земља чија би територијална целовитост била угрожена, а која се не би борила да га очува, стављајући то питање у сам врх својих државних приоритета. Онима који нам "препоручују" да одустанемо, живот би свакако био мање компликован када би Србија то учинила, али то се неће догодити.

Може ли заоштравање односа са, како поједини упозоравају, 22 чланице ЕУ заиста да успори процес наше европске интеграције?

- Не видим због чега би наши односи с било којом државом на свету били заоштрени због наше мирољубиве политике засноване на принципима међународног права.

Зашто је Савет министара ЕУ одлучио да одложи прослеђивање Европској комисији српске кандидатуре за чланство у Унији?

- На жалост, чини се да је ЕУ све даље од консензуса неопходног за наставак процеса проширења. И поред великог ентузијазма једног броја Србији наклоњених чланица, на последњем Савету министара ЕУ није било довољно политичке воље да се тај консензус успостави.

Да ли је тачно, оно што је Данасу рекао шеф мађарске дипломатије Јанош Мартони, да поједине земље желе да се о српској кандидатури за чланство у ЕУ одлучује тек након мишљења МСП? И, које су то земље?

- Да, истина је. Не бих желео да их јавно именујем.

Шта мислите о изјавама, попут оне британског амбасадора Вордсворта, да улазак у ЕУ и Косово више нису "одвојени колосеци" за Србију?

- Свака држава има суверено право на формулисање своје политике. Ова изјава би

могла бити протумачена као одлука владе Велике Британије да пут Србије у ЕУ услови променом нашег става о Косову. Ми ћемо то резолутно одбити да учинимо, али на начин као и до сада - смирено и без конфронтације или одустајања од нашег европског пута.

Има ли разлога за бојазан да ће Србији, пре или касније, бити испостављен рачун "или ЕУ или Косово"?

- Учинићемо све што је у нашој моћи да до тога не дође, јер на постављање таквог услова Србија не може дати позитиван одговор. Нико тако нешто не би могао да прихвати, па ни ми.

А, има ли разлога за забринутост од "умора од проширења ЕУ", који доминира у многим земљама чланицама Уније? И шта Србија ту може да уради?

- Непобитна је чињеница да је изузетно негативан стицај спољашњих околности, економских и политичких, довео до ефекта драстичног "отврдњавања" става једног броја земаља чланица када је реч о наставку проширења. Морамо тога бити свесни и припремити се на последице све вероватнијег усложњавања приступног процеса. Али, не смемо очајавати. Од изузетне је важности да наставимо са европским реформама које ће нас учинити стабилнијим и атрактивнијим за економска улагања из иностранства, одакле год она долазила.

Можете ли да укратко објасните односе Србије и Турске, значај партнерства са Анкаром и перспективу тих односа?

- И поред неких очигледних размимоилажења, пре свега када је реч о Косову, наши односи с Турском су у успону. Међународни утицај Турске у свету расте, и за очекивати је да ће бити све већи, укључујући и на Балкану, за који Анкара показује изузетан интерес. Уколико замор Европске уније потраје, верујем да ће новостворени вакуум привући интересовање и других, а не само традиционално присутних Турске и Русије.

(Разговор водио: **Никола Томић**)